
PROFESOR ABDÜLBÂKI GÖLPINARLI¹

PROFESOR ABDÜLBÂKI GÖLPINARLI, istraživač, historičar, analitičar, novinar, pjesnik i prevodilac, sin rahmetli Ahmeda Midhata Efendije, poznatijeg kao Ahmed Agah, jedan iz plejade istaknutih starih novinara koji je bio u novinarskim krugovima poznat kao “*predvodnik novinara*”². Ahmed Agah rodio se u selu Gul Bulak, koje se nalazi u blizini grada Gandže (u današnjem Azerbejdžanu). Tokom unutrašnjih sukoba i ratova u Rusiji napušta rodno mjesto i seli se u Osmansku imperiju. Prvo je živio u Bursi, no ubrzo se seli u Istanbul. U ovom gradu se oženio Alijom Šuhret Hanumom, koja je također bila porijeklom sa Kavkaza. Abdülbâki je bio prvo njihovo dijete, a rodio se desetog ramazana 1317. hidžretske godine u gradu Istanbulu.

Prve korake na putu stjecanja znanja načinio je kod svoga oca, koji je poznao arapski i perzijski jezik. Potom pohađa osnovnu, a zatim i srednju školu u Istanbulu.

U prvim danima nakon inauguracije sultana Rešada na vladarsko prijestolje, Abdülbâki je u Mevlevijskoj tekiji Baharije dobio na poklon jedan dukat od *dede*³ iz Haleba, a Veled Čelebi, koji je u to vrijeme bio šejh Mevlevijskog tarikata, čestitajući mu, stavio je dukat na njegovo čelo i povjerio ga Hasanu dede Fahrudinu na terbijet i nauk. Abdülbâki je kod dede Fahrudina, između ostalog,

¹ Tekst je preuzet sa http://www.aftab.ir/articles/religion/religion/c7c1171106130_golpinarli_p1.php

² *Šejh al-mokhabirin*.

³ *Dede* - hizmećar u tekiji koji se brine za odgoj djece.

učio i perzijski jezik. Nakon smrti dede Fahrudina, staranje o Abdülbâkiju je povjereno dede Ibrahimu. Abdülbâki je pod budnim okom i nadzorom dede Ibrahima pročitao i prostudirao cijeli tefsir Kur'ana Fahrudina Razija, nakon čega se zatvara u itikaf - *čehelnešini*⁴.

Veled Čelebi je bio do 1908. na čelu Mevlevijskog tarikata. On je bio posljednji šejh Mevlevijskog tarikata koji je, kako je bilo općepoznato, preko osamnaest koljena direktno vodio porijeklo od Mevlane. Iz razloga što je tokom Prvog svjetskog rata i za vrijeme vladavine sultana Muhammeda Vehiduddina osnovao vojnu formaciju "mevlevijskih mudžahida", sultan, u namjeri slabljenja utjecaja Velede Čelebija, smjenjuje ga s položaja šejha Mevlevijskog tarikata. Tokom perioda vladavine sultana Abdulhamida, Čelebi je radio u Agenciji za nadzor i cenzuru, a 1920. godine izabrao ga je narod Kastmonije kao predstavnika u državnom parlamentu Turske. Aktivno se bavio istraživanjem turskog jezika i književnosti. U to vrijeme Abdülbâki je dane i mjesec provodio u *ibadetui i čehelnešini*, tako da je unutar tarikata brzo napredovao i bio proglašen *halifom*⁵.

Nakon zabrane djelovanja i rada sufijskih tarikata u Turskoj, mevlevije nisu zaboravile Abdülbâkija. Između ostalog, masovno su nadjevali imena svojoj djeci po njemu.

Abdülbâki 1927. godine upisuje fakultet književnosti, a već 1930. godine uspješno završava studij. Svoj diplomski rad pod naslovom "Tarikatski red melametija i melametije" radio je pod mentorskim nadzorom profesora Fuada Kupriliija. Djelo "Tarikatski red melametija i melametije" objavljeno je 1931. godine u izdanju Instituta za turkologiju pri Univerzitetu Istanbul. Nakon diplomiranja, predavao je u školama Konja, Kejsarija, Baliksar, Kastmonija i Hejdarpaša.

Doktorirao je na Univerzitetu Ankara na temu "Život Junusa Emrea". Njegova doktorska disertacija štampana je 1936. godine. Nakon stjecanja doktorske diplome, počinje predavati književnost na odsjeku Turkologije na Univerzitetu Ankara. Jedno vrijeme nakon toga predavao je i perzijsku

⁴ *Čehelnešini* - derviška praksa u kojoj se mladi derviš samovoljno odriče dunjaluka, i u trajanju od 40 dana posvećuje isključivo ibadetu i zikru s ciljem čišćenja duše i nijeta.

⁵ *Halifa* - jedna od hijerarhijskih stepenica unutar sufijskog tarikata.

književnost. Nakon bolesti, podnosi zahtjev za premještanje na Univerzitet u Istanbulu, gdje nastavlja svoj univerzitetski angažman i predavanja.

Na vlastiti zahtjev, penzioniran je 1949. godine. Istovremeno s usvajanjem Zakona o ličnim identifikacijskim dokumentima, profesor Abdülbâki, iz razloga što je Turcima izgovor njegova prezimena Gul Bulaki bio veoma težak, mijenja svoje prezime u Gölpınarlı, a koje ima isto značenje kao i prezime Gulbulaki.

Profesor Abdülbâki studirao je i teološke znanosti u Teološkom školskom centru u džamiji Fatih, a uz to, prošao je sve stepene univerzitetskog obrazovanja. Profesor Tikušeli Jusuf Efendi, Ahmed Naem i hadži šejh Ali Huji samo su neka od imena znamenitih profesora pred kojima je Abdülbâki stjecao znanje. On je svoje naučno pregnuće ograničio na istraživanje islamskog tesavufa i tesavufa u turskom kulturnom krugu, te predstavljanje i analizu ličnosti i djela velikana tesavufa. Profesor Abdülbâki je u jednom intervjuu rekao: "Potrebno je naučiti čovjeka da bude čovjek." On je više od tri četvrtine svoga plodonosnog života posvetio upravo radu i djelovanju na putu poučavanja čovjeka.

Rahmetli profesor Abdülbâki bavio se i pisanjem pjesama. Iza njega su ostale pjesme na perzijskom i turskom jeziku. Bio je srednjeg rasta i veoma prijatna izgleda, duge sijede kose, i sa sobom je gotovo uvijek nosio crnu tašnu. Rječit i nasmijan, uvijek je bio spreman dati odgovor na postavljeno pitanje. Ljudi su satima sjedili i slušali njegova predavanja, ne osjećajući vrijeme koje prolazi. Bio je veoma dobar poznavalac iranske kulture i historije, a lično je poznao veliki broj znamenitih ljudi savremenog Irana. Imao je izuzetnu memoriju, pa je bez gledanja u zabilješke ili u katalog, napamet znao redne brojeve velikog broja knjiga koje su mu bile potrebne.

Nije bio ograničen i škrt na informacijama kada je poučavao. Bio je religiozan, vrijedan, radin, iskren, lijepa ahlaka i tačan čovjek, koji je znao cijeniti vrijeme. Stanovao je u Uskudaru, jednoj mahali na istočnoj, azijskoj strani Istanbula. Zbog starosti i daljine puta, jedino je utorkom bilo moguće posjetiti profesora u biblioteci Sulejmaniji, koja se nalazila na evropskoj strani Istanbula, u trenucima kada je bio zatrpan brdom knjiga i rukopisa.

Posljednje godine života proveo je radeći na katalogizaciji rukopisnih djela Sulejmanija biblioteke. Pošto mu oči i ruke nisu bile u stanju podržati i slijediti njegovu čvrstu želju i plemeniti naum, njegov mlađi asistent bilježio je njegove riječi i ponovno ih čitao pred profesorom. Rahmetli profesor Abdülbâki Gölpınarlı radio je i na katalogizaciji rukopisa biblioteke Mevlaninog muzeja

u Konji. Načinio je katalog od četiri toma, od kojih su, nažalost, samo tri toma štampana. Četvrti tom, koji najvjerojatnije sadrži podatke o najvrjednijim rukopisima biblioteke Mevlaninog muzeja, još je u rukopisu i nalazi se u arhivi Mevlaninog muzeja u Konji.

Ne gubeći ni trenutka, vrijeme je maksimalno koristio čitajući i pišući, neprestano darivajući zaljubljenike u njegova djela novim vrijednim radovima. Rahmetli Abdülbâki razgovarao je s Irancima na tečnom i prijatnom perzijskom jeziku. Većinu stihova Rumijeve "Mesnevije" i velikog "Divana" je znao napamet.

Jednom su od njega zatražili da napiše svoju biografiju u uvodnom dijelu svoje knjige "Mevlana Dželaluddin", na što je on odgovorio:

"Kakva biografija?

Rezultat moga života u tri riječi stade

Izgorio, izgorio, izgorio sam (u vatri ljubavi)

Ovo je moj život, a imam i hrpu nepovezanih spisa koje već poznajete."

Oni koji su upoznali profesora Abdülbâkija čitajući njegove knjige suglasni su o dubini misli i ideja, te opsegu njegova znanja, a oni koji su ga lično poznavali bili su zaljubljenici njegove iskrene i tople riječi. Rekli su, "Da nije bilo profesora Abdülbâkija, mi (Turci) ne bismo spoznali suštinu svoje klasične književnosti, čak ne bismo uspjeli ni da shvatimo mnoge naše velikane."

Ako pročitate njegov komentar "Mesnevije", Mevlanu ćete ponovno otkriti.

Ovaj velikan svim srcem je branio ono što je volio, no svaku stvar koju je mrzio napadao je s puno žestine. Bio je žestok protivnik improvizacije i površnosti u naučnom istraživanju a i pisanja kvazikommentara i kvazipjesama. Brzo bi se naljutio i još brže oprostio. Bio je veliko i dragocjeno blago kulture i historije islama. Zaista velika je šteta što više nije među nama. Neka mu se Bog Uzvišeni smiluje.

Vijest o njegovoj smrti objavile su dnevne novine 26. augusta 1982. godine.

Profesor Abdülbâki Gölpınarlı preselio je na ahiret rano ujutro 25. augusta 1982. godine.

Djela profesora Gölpınarlıja:

- Tarikatski red melametija i melametije
- Biografija i pjesme Kajgusuza Vejezelija Alaedina
- Život Junusa Emrea
- Pjesme Ašek Paše
- Tansukname ilhani, djelo o tehnici i nauci u području sjeverne Kine (Fonun va ulum Hataii)
- Prijevod djela “Zdravlje i bolest” (Sihat va maraz)
- Junus Emre i Ašek Paša i batinizam Junusa
- Pir Sultan Ebdal
- Prijevod “Mesnevije”
- Prijevod Hafizovog “Divana”
- Prijevog djela “Golšane raz”
- Prijevod Atarovog djela “Mantik at-tajr”
- Djelo o divanskoj književnosti
- Izbor Mevlaninih rubaija
- Prijevod “Ilahi name” šejha Atara
- Divan Junusa Emrea
- Divan Fuzulija
- Divan Nedima
- Ehli futuvvat (viteška bratstva) u islamskim zemljama i primarni izvori o ovoj temi
- Život i književni opus Junusa Emrea s izborom njegovih pjesama
- Mevlana
- Futuvvatname Bur Gazija
- Najeli Kadim
- Povjetarac Nesim, duhovni i suštinski (Nesimi, ruhi va usuli)
- Šejh Galib
- Mevlevije nakon Mevlane
- Hajamove rubaije
- Divansko pjesništvo u 15. i 16. stoljeću
- Divansko pjesništvo u 17. stoljeću
- Hafizov Divan (prijevod odabranih gazela)
- Antologija Velikog divana (prijevod odabranih gazela)
- Divansko pjesništvo u 18. stoljeću

- Divansko pjesništvo u 19. stoljeću
- Divansko pjesništvo u 20. stoljeću
- Časni Kur'an i njegovo značenje
- Prijevod Velikog divana
- Hazreti Muhammed i njegov hadis
- Vilajetname Hadži Bektaša Velija
- Govori i naredbe imama Alija (neka je mir na njega)
- Dvanaest imama
- Običaji i osnove mevlevijskog tarikata
- Rubaije Mevlane Dželaludina
- Mezhebi i tarikati u Turskoj – u sto pitanja i odgovora
- Tesavuf u sto pitanja i odgovora
- Katalog rukopisa Muzeja Mevlana
- Katalog rukopisnih djela hurufija
- Izrazi i poslovice koji su iz sufizma ušli u turski jezik
- Komentar “Mesnevije”
- Islamski mezhebi kroz historiju i šiizam

Izgleda da je posljednje djelo profesora Abdülbâkija Gölpınarlıja drugo, izmijenjeno izdanje “Komentara četiri deftera Mesnevije”, s izmjenama i dopunama, štampano sredinom 1982. godine, dva preostala deftera štampana su u jednom tomu 1984. godine. Posljednjih dana života radio je na drugom dopunjenom izdanju svoga djela “Mevlevije nakon Mevlane”. Ustvari radilo se o dopunama spomenutog djela novim stihovima, bez suštinskih izmjena, i novim uvodom priređenim povodom izlaska iz štampe drugog izdanja ovog djela.

S perzijskog preveo: Nihad Čamdžić